

ЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СУЧАСНИХ БІОТЕХНОЛОГІЙ

Гусев О.В.

Науковий керівник – проф. Фірсова Л.В.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені

Петра Василенка

(61002, Харків, вул. Алчевських 44, каф. ЮНЕСКО, тел. (057) 716-41-56)

E-mail: Kntusgunesco96@gmail.com

Великі успіхи новітніх біотехнологій другої половини ХХ ст. - початку ХХІ ст. породили цілий спектр світоглядно-етичних проблем. Багатоманітні технологічні можливості людини, яка використовує методи генної інженерії, клонування, потребують нової визначеності суспільства в плані ставлення до людини як природної й соціокультурної цінності. Постають проблеми моральних регуляторів, «стандартів», що дозволяють або забороняють певні втручання в людське біологічне.

В цьому контексті виявляється актуальність осмислення етичних аспектів новітніх біотехнологій як практик конструювання живого та їх прогнозованих позитивних або негативних наслідків стосовно людини та природи. Вивчаючи наукові та філософські джерела по біоетиці, можна виявити принаймні два ракурси використання цього терміну. Так, під біоетикою розуміють притаманну людині вроджену схильність розглядати певний спосіб дій як справедливий, а інший - як несправедливий. У певному розумінні, мова йде про дослідження біологічних засад кваліфікування тяжіння до добра і зла. В іншому сенсі, терміном «біоетика» позначають включення в сферу етичного відношення також і ставлення людини до природи, до живого. У цьому сенсі біоетика - сукупність правил, дозволів і заборон, що визначають межі, міру втручання людської конструкторської діяльності в реальність живого. У тому числі - в природу людини.

Отже, біоетика має визначити, що є моральним або аморальним стосовно живого, взагалі життя. З усією нагальністю постає проблема меж компетентності регуляторної функції біоетики, що зумовлює необхідність вибору: обмежуватися контролем, заборонами, кодексами і т.ін. чи налаштовуватися на складну і багатоманітну роботу, спрямовану на забезпечення підтримки та розвитку моральних принципів дослідження.

Потреба етичної обґрунтованості, виправданості проекту повинна передувати дослідницькій його частині.

Таким чином, етичне обґрунтування відіграє не тільки регуляторну, а й методологічну роль у використанні біотехнологічних практик. Водночас, біологічна етика не ставить за мету стримання розвитку або заборону новітніх біотехнологій. Йдеться про необхідність скрупульозної, тривалої експертизи, незалежного громадського контролю, аби визначити можливе й допустиме, виключити негативні наслідки для людини і довкілля.